

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ КОНЦЕНТРАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ТА КОНСОЛІДАЦІЇ АКТИВІВ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

В.М. Марченко, д-р. екон. наук, проф.

Національний університет харчових технологій

В залежності від стану концентрації виробників на ринку та його вхідних бар'єрів різні галузі харчової промисловості по-різному можуть бути залучені в процес подальшої консолідації активів. Так, для тих галузей, рівень концентрації яких є незначним, а ринок вважається конкурентним, можливе подальше їх поглинання агропромисловими холдингами України, які забезпечують їх сировиною.

Для галузей, які вирізняються значною концентрацією на ринку, стан ринку є сформованим і частки ринку закріплені за основними виробниками. Подальше розширення сегменту своєї діяльності є проблематичним з огляду на високу його вартість та розподіл ринку. Практика діяльності таких компаній в останні роки свідчить про диверсифікованість як пріоритетний напрям їх діяльності.

У сільському господарстві процеси консолідації активів набудуть нової хвилі своєї активності, що обумовлено постійною тенденцією збільшення цін на сировину та здатністю крупних компаній конкурувати на внутрішніх та зовнішніх ринках.

Можна стверджувати, що власність на промислові активи в харчовій промисловості сформована, виходячи із різних інтересів їх придбання, що обумовило і різну структуру учасників процесів перерозподілу власності.

Активними учасниками процесів консолідації активів підприємств харчової промисловості є:

- 1) в цукровій та кондитерській галузях — національні агропромислові холдинги;
- 2) сироробній, молочній, пивобезалкогольній та олієжировій— іноземні та національні профільні корпорації.

Незважаючи на сформованість структури власності на активи харчової промисловості, нова хвиля перерозподілу власності може брати свій початок в залежності від повноти реалізації норм Закону «Про ринок землі». Така перспектива стає більш очевидною з огляду на зацікавленість іноземного інвестора в придбанні готового бізнесу з повними гарантіями власності, в тому числі і з гарантією права власності на землю. Саме це пояснює особливу активність аграрних компаній щодо придбання компаній зі значними обсягами орендованих земель.

Вертикально диверсифіковані компанії на сьогодні формують тенденції розвитку ринків відповідної продукції, охоплюючи найбільші сегменти ринку. Так, ПрАТ «Виробниче об'єднання «Конті» виробляє до 15 % сумарного обсягу кондитерських виробів в Україні, корпорація «Рошен» до 23 %. Аналогічні тенденції формуються і на ринку інших продуктів харчування. Так, 13 % ринку цукру формується за рахунок виробничих підприємств Холдингу «Асарта», 8,3 % — «Укрлендфармінгу». Значні частки ринку закріплені за корпораціями в олієжировій галузі. Дев'ять найкрупніших виробників забезпечують 60 % всієї пропозиції олії в Україні. В цілому крупні агрохолдинги формують сьогодні до 70 % відповідних ринків [1].

В аграрному секторі України діють потужні аграрні компанії, які є структурними одиницями ФПГ та промислових холдингів. Так, аграрні активи СКМ та «Смарт-холдингу» об'єднані в холдинг *HarvEastAgriculturalGroup*, управління аграрним виробництвом корпорації «Індустріальний союз Донбасу» здійснює ПрАТ «Бахмутський Аграрний Союз, аграрний напрямок діяльності ФПГ «Приват» функціонує в рамках «Приват-Агрохолдингу», корпорація «Укрпромінвест» структуризувала свої аграрні активи в холдинг «Агропродінвест», група «ТАС» — в холдинг «РоАгро» [1] тощо. Отже розвиток аграрного виробництва в Україні здійснюється завдяки міжгалузевому перерозподілу фінансових ресурсів в рамках крупних інтегрованих формувань.

Отже, на сьогодні відбулася часткова переорієнтація в можливостях формування джерел фінансування розвитку агропромислового сектору економіки України. Якщо раніше основним джерелом формування джерел був переробний сектор, то сьогодні ним є аграрні сегменти корпорацій. Кошти, отримані аграрними холдингами перерозподіляються і на користь підприємств харчової промисловості. Зокрема, в агрохолдингу Асарта близько третини кредитних коштів направлено на модернізацію цукрових заводів, більше половини використано для поглинання цукрових заводів та аграрних компаній. Аналогічна ситуація має місце і в аграрному холдингу Кернел, МХП [1].

Взаємозалежність тенденцій розвитку харчової промисловості та сільського господарства і їх інтегрованість у рамках крупних агрохолдингів проявляється і у проникненні спеціалізованих харчових підприємств у аграрний сектор економіки. Так, корпорація *Milkilandn.v.*, яка володіє 10 заводами в Україні, і заводом в Росії сумарною потужністю в 1 млн. тон. переробки молока в рік, проводить політику активного проник-

нення в аграрний сектор, шляхом придбання аграрних компаній та поступово збільшуючи свій земельний банк. Політика поступових придбань корпорації Milkilandn.v. направлена на формування власного виробництва товарного молока для забезпечення сировиною своїх молочних підприємств [1].

Отже, підсумовуючи сказане слід відзначити, що активність розвитку цукрової, кондитерської, олієжирової, молочної та м'ясної промисловості в певній мірі поставлена в залежність від стану розвитку аграрного сектору економіки. І тут мова йде не лише про кореляцію між кількісними показниками розвитку с/г та харчової промисловості, а про перетворення аграрного сектору в привабливий сегмент для інвестування, який акумулюючи кошти, здійснює їх перерозподіл в розвиток активів харчової промисловості, модернізуючи їх.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Інформація* інтернет-сайтів підприємств.